

Justitsminister Lene Espersen
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Kære Lene Espersen

Jeg skriver til dig i anledning af den seneste uges begivenheder på Nørrebro efter rydningen af Ungdomshuset på Jagtvej 69.

Der var nok ikke nogen, som ikke var lettede over, at politiet gennemførte rømningen af huset med en sådan dygtighed og præcision, at man undgik alvorlige ulykker og tilskadekomster blandt både de unge og politifolkene.

Men lettelsen over den veludførte rømning må ikke føre til, at vi slækker på agtpågivenheden, når vi skal se på de følgende dages begivenheder.

Lad det være sagt med samme: Amnesty International nærer ingen sympati for dem, som tyr til voldelige midler som stenkast og ildspåsættelse. Det forhold, at nogle blandt de unge valgte at ty til ulovlige, voldelige metoder, må blot ikke føre til, at vi sænker respekten for den retssikkerhed, som hidtil har været et særkende for retsstaten som Danmark.

Når man tager omfanget og voldsomheden af begivenhederne i betragtning, med stenkast, hærværk, ildspåsættelse m.v., er det ikke i sig selv overraskende, at de omkring 600 betjente, som har været udkommanderet, har foretaget et stort antal anholdelser, og at mange er stillet for en dommer i grundlovsforhør med påstand om varetægtsfængsling.

Men samtidig modtager vi hos Amnesty International henvendelser fra unge, fra bekymrede pårørende og fra "almindelige" borgere, som ved selvsyn har fulgt de forskellige begivenheder, som giver anledning til forskellige retssikkerhedsmæssige overvejelser om det videre forløb efter rømningen af huset.

Det, som vi har modtaget beretninger om fra bekymrede borgerne, er:

- At politiet har gennemført masseanholdelser uden at skelne mellem ballademagere/lovovertrædere og de andre/forbipasserende og uden at foretage en konkret vurdering af, om de anholdte rent faktisk havde deltaget i ulovlige aktiviteter.
- At mange - både demonstranter, tilskuere og tilfældigt forbipasserende - blev anholdt, alene fordi de fortsat opholdt sig i området efter, at politiet havde opløst demonstrationen.
- Og i den forbindelse, at mange blev anholdt, fordi politiet selv - med hollænderbiler eller med kæder af betjente - blokerede gader og gjorde det svært eller umuligt at efterkomme ordren om at komme væk.

Fra pårørende, som har overværet grundlovsforhør, har vi modtaget beretninger om

- At grundlovsforhørene var urimeligt prægede af det store antal sager, som bevirkede, at mange fremstillinger foregik umiddelbart inden udløbet af 24-timers fristen for grundlovsforhøret, og at sagerne i mange tilfælde blev hastet gennem en nærmest summarisk sagsbehandling, som ikke levede de anholdte fornøden tid og mulighed for at forsvare sig mod anklagerne eller fremlægge dokumentation til støtte for deres sag.

Videre har vi modtaget beretninger om:

- At anholdte hos politiet er blevet nægtet toiletbesøg med henvisning til praktisk besvær, og har måttet urinere på gulvet i cellerne.
- At mindreårige blev varetægtsfængslet i Vestre Fængsel sammen med voksne indsatte, nogle endog i celle med voksne indsatte.
- At både politi og fængselsbetjentene i Vestre Fængsel var uvillige til at lade forældre til mindreårige indsatte aflevere breve, mad, tøj og andre fornødenheder til deres børn.
- Hvilket blandt andet bevirkede, at nogle varetægtsfængslede først fik rent tøj efter fire dages forløb, lige som de ikke fik mulighed for at gå i bad i denne periode.

Amnesty International har selv sagt ikke mulighed for at afgøre, om de oplysninger, som vi har modtaget, er korrekte, eller for at fremskaffe dokumentation for dem. Men vi finder, at hele forløbet siden sidste torsdag har været så voldsomt, så omfattende og uden sidestykke i nyere tid, at der er et åbenlyst påtrængende behov for at tilvejebringe ekstraordinære ressourcer - dels for at sikre, at de mange retssager og klagesager i politiklagesystemets regi, som må imødeses, kan gennemføres med den fornødne effektivitet og hurtighed - og dels for at muliggøre en generel vurdering af hele forløbet med henblik på at fastslå, om de internationale menneskeretlige regler, som Danmark har påtaget sig at overholde, og de nationale regler - i politiloven og retsplejeloven - har været effektivt overholdt.

Af internationale forpligtelser tænker jeg særligt på FN's Børnekonvention, som i artikel 37 forbyder, at mindreårige frihedsberøves sammen med voksne, og som generelt forpligter deltagerstaterne til at tage hensyn til børns særlige situation og forudsætninger. Jeg skal i den forbindelse også pege på FN's Konvention om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 10, som foreskriver, at unge tiltalte (og lovovertrædere) skal holdes adskilt fra voksne og gives en behandling svarende til deres alder og retslige stilling.

Nævnes bør også Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5 c, om varetægtsfængsling. Bestemmelsen forstås sædvanligvis sådan, at den skal beskytte mod vilkårlig frihedsberøvelse, ligesom der ifølge Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis skal indfortolkes et proportionalitetsprincip i bestemmelsen, som betyder, at en frihedsberøvelse, som er uforholdsmæssig (disproportionate) i forhold til formålet, ikke er i overensstemmelse med artikel 5 i konventionen, uanset at den er foretaget i henhold til national lov. Indgrebet skal også være "nødvendigt" i den forstand, at det må anses for godtgjort, at mindre indgribende foranstaltninger ikke ville have været tilstrækkelige til at opnå det givne formål.

Også FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder indeholder et proportionalitetskrav i forbindelse med frihedsberøvelse, idet det anføres i artikel 9, at det ikke skal være den almindelige regel, at personer, som afventer rettergang, hensættes i varetægtsfængsel, men at deres løsladelse kan gøres betinget af diverse garantier.

I overensstemmelse hermed opstiller også retsplejelovens regler om varetægtsfængsel visse kvalificerende krav til nødvendigheden af at holde tiltalte frihedsberøvede indtil gennemførelsen af en straffesag mod dem.

Blandt de mange begivenheder, som fulgte rydningen af Ungdomshuset, har vi også modtaget henvendelse om, at politiet lørdag den 2. marts om formiddagen gennemførte en ransagning af ungdomsorganisationen Rød Ungdoms lokaler på Nørre Allé. Af de oplysninger, som vi har fået forelagt, fremgår det, at politiet skruede hoveddøren på igen, men ikke lagde en besked eller på anden måde underrettede organisationen om, at man havde været i dens lokaler. Der er ikke siden indløbet oplysninger om, at politiet efterfølgende indhentede en dommerkendelse vedrørende ransagningen. I pressen har repræsentanter for politiet omtalt forløbet som "en fejl".

Beskyttelsen af privatlivets fred, herunder boligens ukrænkelighed, indtager en fremtrædende plads i de fleste menneskerettighedskonventioner, og den danske retsplejelov er i overensstemmelse hermed. Der stilles en række krav om konkret begrundet mistanke om kriminalitet, ransagning må ikke gennemføres, hvis indgrebet er uforholdsmæssigt i forhold til formålet, og der er krav om, at politiet indhenter en dommerkendelse inden ransagningen. Kan ransagningen ikke afvente en forelæggelse for en dommer, skal politiet senest 24 timer efter ransagningens gennemførelse forelægge indgrebet til godkendelse hos en dommer.

Der er ikke oplysninger om, at politiet efterfølgende har forsøgt at indhente en dommerkendelse, ej heller at politiet konkret har oplyst for organisationen, hvad det var for politimæssige forretninger, som begrundede ransagningen. Som det er oplyst for Amnesty International, er Rød Ungdom kun blevet bekendt med, at der ikke var tale om et "almindeligt" kriminelt indbrud, fordi naboerne til

organisationen oplyste, at det var politifolk, som var trængt ind i organisationens lokaler. Foreløbig er der kun politiets talsmænds omtale i medierne af ransagningen som en "fejl".

Amnesty International skal opfordre til, at sagen tages op til grundig behandling med henblik på at få fastslået, om ransagningen var uberettiget/ulovlig, og om politiet i den forløbne uge har gennemført andre lignende aktioner uden dommerkendelse.

Det er forståeligt, at begivenhedernes omfang i sig selv skaber en særlig situation, men de logistiske udfordringer og manglende ressourcer må aldrig blive en undskyldning for ikke at håndhæve de retssikkerhedsgarantier, som følger af internationale og nationale retsregler.

Amnesty International skal derfor opfordre til, at både politiet og Direktoratet for Kriminalforsorgen og retsvæsenet som sådant viser åbenhed over for de bekymringer og klager, som vil komme, når støvet har lagt sig, og ser dem som et konstruktivt udgangspunkt for en saglig evaluering og erfaringsindsamling i lyset af hele forløbet.

Vi skal opfordre dig til at sikre, at man, på samme måde, som man tilvejebragte ekstraordinære ressourcer - økonomiske, mandskabsmæssige, logistiske - til brug for løsningen af den politimæssige opgave i forbindelse med rømningen af Jagtvej 69, tager skridt til at stille de nødvendige ressourcer til rådighed for en effektiv, grundig og hurtig behandling af såvel de igangværende sager som de klager, der måtte komme.

Med venlig hilsen

Lars Normann Jørgensen

Generalsekretær